

SVAR PÅ HØRING – Forslag til endring av satser i forskrift om tilskudd til frøavl

OM KVANN

KVANN (Kunnskap om og vern av nytteplanter i Norge) – Norwegian Seed Savers er en nasjonal interesseorganisasjon for bevaring av plantemangfold. Vi jobber for å ta vare på gamle norske nytteplanter, og prøver samtidig ut nye spennende vekster i forskjellige landsdeler fra kysten til fjellet og fra Lindesnes til Nordkapp. Dette kan gjøre oss bedre rustet til å møte klimaendringene. Vi har fokus på klimavennlig lokal matproduksjon med henblikk på økt matberedskap. Et av tiltakene vi jobber aktivt med er etablering av et nettverk av demonstrasjons- og forsøkshager over hele landet (grønnsaks- og nytteplantereservater, Schübelers nettverk).

Gjennom samarbeid med Norsk Genressurssenter fungerer KVANN som bindeledd mellom nasjonale og nordiske frø- og klonsamlinger, og vi distribuerer hvert år flere tusen frø, pødekvisst, poteter, røtter og knoller. Vi samarbeider også med andre organisasjoner innad i Norge og på tvers av landegrensene for å sikre at vi har god frøberedskap.

Vi vil i denne høringsuttalen fokusere på grønnsaksfrø, og viser til Bondelagets høringsinnspill om hvilke grep som må gjøres for engvekster.

FRØSITUASJONEN I DAG

Som vist i Fridtjof Nansens Institutt's nylige rapport om norsk frøberedskap er selvforsyningsgraden på grønnsaksfrø bekymringsfullt lav i Norge, med godt over 90 % import. KVANN har tatt del i å etablere Nordisk frøallianse, der frivillige organisasjoner og frøprodusenter fra flere nordiske land jobber sammen for å bedre frøberedskapen. Denne dialogen har vist at frøberedskapen er tilsvarende dårlig, eller verre, i de andre skandinaviske landene. Til sammen gjør dette at vi har dårlig tilgang på klimatilpassede grønnsaksfrø til vanlig, og prekær mangel i en krisesituasjon. Dette er ikke en naturgitt situasjon, i mellomkrigstiden var frøproduksjonen i Norge så stor for enkelte typer grønnsaker at vi eksporterte frø, og vi hadde vesentlig høyere selvforsyningsgrad nesten fram til årtusenskiftet.

Det er stor forskjell på kostnader, arealkrav, og arbeidsmengde for ulike typer frøproduksjon. For enkelte sorter, som eksempelvis kål, stiller utfordringer med krysspollinering krav til arealbruk og infrastruktur, men man kan produsere store mengder på få dekar. For norsk kålhodeproduksjon kommer man eksempelvis langt med 100 kg frø i året. Andre typer grønnsaksfrø, som belgvekster og gresskar, er større i volum, men krever også vesentlig større arealer og arbeidstimer. Men totalt sett krever grønnsaksfrø mye innsats per kg produsert og per dekar benyttet, og satsene for pristilskudd og arealtilskudd må derfor være tilsvarende høye for å sikre selvforsyningen i Norge.

INNSPILL TIL HØRINGEN

Skal vi få re-etablert norsk frøproduksjon, og sikre at norsk landbruk har tilgang på grønnsaksfrø, må det være lønnsomt og sikkert å være frøprodusent. Det er positivt at landbruksmyndighetene vurderer å øke takstene, og det å ta utgangspunkt i generell prisvekst er en konstruktiv metode som kan sikre at man ikke fortsetter å henge etter år for år. KVANN mener likevel at grepene som er foreslått i høringen er altfor små til kunne gjøre forskjell for grønnsaksfrøproduksjonen. Vi ber om at følgende grep vurderes:

a) Pristilskudd for all grønnsaksfrøproduksjon

I høringsforslaget er det kun 456 kr/kg til løkfrø som er inkludert i listen over typer som kan få pristilskudd. Å kun basere oss på løk kan gi et noe snevert kosthold, og KVANN foreslår derfor at dette punktet endres til et generelt tilskudd på 800 kr/kg for alle typer grønnsaksfrø (evt med annen sats for særlig tunge frø, som belgvekster og mais). I de videre utredningene bør tilskuddet tilpasses de ulike gruppene av grønnsaker: belgvekster, bladvekster, søtvierfamilien, gresskarfamilien, kålvekster, løkvekster, rotvekster.

b) Arealtilskudd for all grønnsaksproduksjon

I høringsforslaget er én ertetype (Aslaug) og rotvekster valgt ut til å få arealtilskudd. KVANN mener at frøproduksjon av alle typer grønnsaker må inkluderes. Arealtilskuddet må tilpasses de ulike artene, og satsen må tilpasses om det er arter som produserer frø første eller andre år.

c) Innføring av tilskudd for vegetative formeringsdeler

En rekke planter formeres vegetativt, dette gjelder for eksempel hvitløk, frukt, bær, poteter, osv. Setteløk AS gjør en viktig jobb for å få etablert norsk settehvitløksproduksjon, og KVANN ønsker å støtte deres høringsuttale hvor de tar til orde for at det bør utredes hvordan vegetativ formering kan inkluderes i støttesystemet.

EN RIMELIG FORSIKRING

Vi kan ikke se at høringen beskriver hvor mye av tilskuddet som i dag går til grønnsaksfrøproduksjon heller enn grasfrøproduksjon, men etter det vi kjenner til har utformingen og begrensningene i ordningen gjort at de få norske grønnsaksfrøprodusentene vi fortsatt har, ikke har benyttet den i særlig stor grad. Ved å utvide ordningen til å omfatte flere arter og sorter av grønnsaker vil det kunne bli mulig å oppfylle målene i jordbruksavtalen og disponere bevilgningene som er satt av til formålet. Fordi grønnsaksfrøproduksjon er såpass effektiv både i vekt og areal, er likevel den økonomiske virkningen begrenset. Med satsene som KVANN foreslår vil det for eksempel neppe koste mer enn rundt 100 000 kr/år for Norge å bli selvforsynt på hodekålfrø. En skikkelig styrking av grønnsaksfrø i støtteordningen vil derfor være en rimelig forsikring som kan bidra til å øke selvforsyningsgraden for norsk matproduksjon.

KLASSE STANDARD

KVANN mener at alle grep som kan bidra til økt produksjon av grønnsaksfrø i Norge bør vurderes innført. Vi ønsker å vise til Solhatts høringssvar, der de oppfordrer til at såvarepartier som oppfyller klasse standard skal inkluderes i ordningen. Dette er normal praksis i andre deler av Europa, og vi ber om at dette vurderes innført også i Norge.

INKLUDERING PÅ HØRINGSLISTER

Vi ber om at KVANN inkluderes på høringslisten for frø-relaterte saker i framtiden.

Med hilsen på vegne av KVANN,

Merete Furuberg, Styreleder KVANN

Guri Bugge, Daglig leder KVANN